

ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของญาติ แผนกผู้ป่วยนอกจิตเวช
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นางสาว มุจรีนทร์ พัดน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา สุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1210-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑ ๑ ๒๕.๒. 2546

I 26440010

KNOWLEDGE, ATTITUDE, AND CARING BEHAVIOR OF CAREGIVERS OF
SCHIZOPHRENIC PATIENTS AT PSYCHIATRIC OUT - PATIENTS DEPARTMENT, KING
CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL

Miss Mujarin Padnoy

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic 2002

ISBN 974-17-1210-3

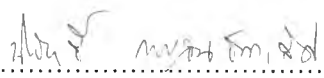
หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของญาติ แผนกผู้ป่วยนอกจิตเวช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
โดย	นางสาว มุจรินทร์ พัดน้อย
ภาควิชา	จิตเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ
อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จริญญาภรณ์ สุทธิพันธ์

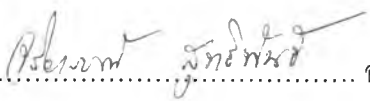
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

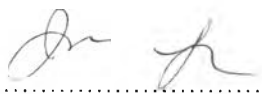

..... คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนันทิกา ทวิชาชาติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์นายแพทย์ นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จริญญาภรณ์ สุทธิพันธ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์แพทย์หญิง บุรณี กาญจนธวัลย์)

มุจรินทร์ พัดน้อย : ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของญาติ แผนกผู้ป่วยนอก
จิตเวช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (Knowledge, Attitude, and Caring Behavior of Caregivers of
Schizophrenic Patients at Psychiatric Out –patients Department, King Chulalongkorn
Memorial Hospital) อ.ที่ปรึกษา: อาจารย์นายแพทย์ นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ และ อ.ที่ปรึกษาร่วม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จริยาภรณ์ สุทธิพันธ์ ; 152 หน้า, ISBN 974-17-1210-3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ เจต
คติ และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของญาติ แผนกผู้ป่วยนอกจิตเวช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และศึกษา
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภท โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง
หมด 152 รายซึ่งเป็นญาติผู้ดูแลที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอก จิตเวช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เก็บรวบรวม
ข้อมูลโดยให้ญาติผู้ดูแลทำแบบสอบถามด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถาม
ความรู้เรื่องโรคจิตเภทและการดูแลผู้ป่วยจิตเภท แบบสอบถามเจตคติของผู้ดูแลต่อผู้ป่วยจิตเภท และแบบสอบ
ถามพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภท สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ,F-test และ
Pearson Product-Moment Correlation Co-efficient

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพสมรสเป็นโสด อายุอยู่ในช่วง 15 – 40 ปี
ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และระยะเวลาที่ป่วยอยู่ในช่วง น้อยกว่า 10 ปี ผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นเพศ
หญิง อายุอยู่ในช่วง 41 – 60 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และไม่มีรายได้เป็นของตนเอง แต่มีรายได้จาก
ครอบครัวซึ่งมีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 และ30,000 ขึ้นไป ความสัมพันธ์กับผู้ป่วยเป็นมารดา ระดับการ
ศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ศาสนา พุทธ ระยะเวลาที่ดูแลผู้ป่วย 5 ปีขึ้นไป ระยะเวลาที่ดูแลต่อวันส่วนใหญ่
น้อยกว่า 8 ชั่วโมง ต่อ วัน สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่อายุมี 4 - 6 คน และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ
ในด้านความรู้ของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 80.92 ผู้ดูแลที่มีระดับการ
ศึกษาปริญญาตรี จะมีคะแนนความรู้ สูงกว่า กลุ่มที่ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา และ มัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 สถานภาพโสดจะมีคะแนนความรู้ สูงกว่า แต่งงาน และ หย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 และ อายุ ช่วง 15-40 ปี มีคะแนนความรู้สูงกว่า อายุ 41-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
เจตคติของผู้ดูแลส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลางคิดเป็นร้อยละ 59.86 แต่ไม่มีปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พฤติกรรมการดูแลส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี เป็นร้อยละ 54.60 พบว่าเพศหญิงมีคะแนน
พฤติกรรมการดูแล ดีกว่าเพศชาย และ ระยะเวลาในการดูแลมากกว่า 16 ชม. ต่อ วัน จะมีคะแนนพฤติกรรมการ
ดูแลดีกว่า ระยะเวลาในการดูแลที่น้อยกว่า 8 ชม. ต่อวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ พบว่าเจต
คติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิสิต..... *มุจรินทร์ พัดน้อย*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา(ร่วม)..... *(จริยาภรณ์ สุทธิพันธ์)*

4375254930 : MAJOR MENTAL HEALTH

Key word : KNOWLEDGE / ATTITUDE / CARING BEHAVIOR / CAREGIVER

MUJARIN PADNOY : KNOWLEDGE, ATTITUDE, AND CARING BEHAVIOR OF CAREGIVERS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS AT PSYCHIATRIC OUT - PATIENTS DEPARTMENT, KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL. THESIS ADVISOR: NIPATT KARNJANATHANALERS MD.

CO-ADVISOR : JARIYAPORN SUTTIPAN, ASSISST PROF; 152 pp. ISBN 974-17-1210-3

The purpose of this cross-sectional, descriptive research was to study knowledge, attitude, and caring behaviors of caregivers of schizophrenic patients at psychiatric out-patient department in King Chulalongkorn Memorial Hospital. One hundred fifty-two relatives of the patients receiving service at outpatient department in King Chulalongkorn Memorial Hospital were asked to complete self-reported questionnaire which consisted of 4 sections; demographic data, knowledge about schizophrenia, attitude towards schizophrenia, and caring behaviors towards schizophrenic patients. The questionnaire constructed by the researcher was validated by opinions from experts. Pilot study was done in 30 caregivers. Statistics used in this study were percentage, means, standard deviation, t-test, F-test, Pearson Moment Correlation Co-efficient.

The results revealed that most of the patients were male, single age between 15-40 years, and bachelor-degree educated and duration of illness less than 10 years. The caregivers were mostly female, age between 41-60 years, primary-school educated, Buddhist, and unemployed. Family income was between 10,001-20,000 and over 30,000 Baht. They generally related to the patients as mothers who have been taking care of them for more than 5 years and had spent less than 8 hours per day. The families are members are about 4-6 persons and lived in Bangkok. Knowledges of the caregivers was in good level. The caregivers with difference in education level, marital status, and age had significantly different mean scores in knowledge ($p < .05$) the educated caregivers had a higher mean score in knowledge than non educated, primary-school educated and secondary-school educated, single status had a higher mean score than marriage and divorce and age between 15-40 years have a higher mean score than 41-60 years. Attitude towards the patients were in moderate level 59.86% and no significant correlation between the variables and attitude scores. Most of the caregivers (54.60%) had good caring behaviors. There were significant correlation between difference in sex and time spent per day of the caregivers and caring behaviors mean scores that female had a higher mean score of caring behaviors than male and more than 18 hours spent per day have a higher mean score of caring behaviors than less than 8 hours. Attitude were significant related to caring behavior at $p < .01$.

Department   Psychiatry

Field of study   Mental Health

Academic year   2002

Student ' s signature..... Mujarin Padnoy

Advisor's signature..... Nipatt Karnjanathanalers

Co- advisor's signature..... J. Suttipan

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์นาย แพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ จริยาภรณ์ สุทธิพันธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดี ขอขอบพระคุณอาจารย์แพทย์หญิงบุรณี กาญจน ถวัลย์ และ อาจารย์แพทย์หญิงศิริลักษณ์ ศุภปีติพร ในความกรุณาในเรื่องการตรวจสอบแบบสอบถามในส่วนขอเนื้อหา

ขอขอบพระคุณ คุณ วรพล พุ่มละออ ที่ให้ความกรุณาให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเก็บ ข้อมูล และเรื่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี รวมถึงเจ้าหน้าที่จิตเวช แผนกผู้ป่วยนอกทุกท่านที่ให้ความ อนุเคราะห์สถานที่ในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณคุณ ชลพร กองคำ พยาบาล โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ที่ให้ความ อนุเคราะห์เรื่องแบบสอบถามแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณวรพล ศิลปี ที่ช่วยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีมาตลอด และช่วยเหลือใน เรื่องต่าง ๆ เมื่อผู้วิจัยพบอุปสรรค ให้ผ่านพ้นด้วยดีเสมอมา จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณประภัสสร สิริวิชัย คุณ ปราวณี ธนกำธร และคุณประธาน รัชต์จำรูญ ที่ช่วย เหลือผู้วิจัยในหลาย ๆ เรื่องมาด้วยดีตลอด รวมถึงเพื่อนสุขภาพจิตรุ่น 13 ที่ไม่ได้เอ่ยนามทุกท่าน

ขอขอบคุณอาจารย์นายแพทย์ ภัทร พิชัยรัตน์เสถียร ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือผู้วิจัยทุก ๆ เรื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ ตั้งแต่เรื่องการให้ข้อมูล คำปรึกษา ตลอดจนกำลังใจที่ดีให้กับผู้วิจัย ตลอดทุกขั้นตอนของการทำวิจัยซึ่งส่งผลทำให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยจนเสร็จลุล่วงไปได้เป็น อย่างดี

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ บิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนในด้านการเงิน และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด และทุก ๆ ท่านที่คอยให้กำลังใจผู้วิจัยมาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงบุคคลที่ได้ ช่วยอำนวยความสะดวก ด้วยประการต่าง ๆ อันส่งผลทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีอาจกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของทุกท่านด้วยความซาบซึ้ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์วิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
การให้นิยามเฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
2. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้เรื่องจิตเภท.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแล.....	43
บทบาทของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท.....	53
ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	76
กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	115
อภิปรายผล.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	129

สารบัญ (ต่อ)

รายการอ้างอิง.....	133
ภาคผนวก.....	137
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	152

สารบัญตาราง

หน้า

1. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจิตเภทของแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำแนกตามเพศสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ป่วย	83
2. แสดงจำนวนร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตาม เพศ อายุของผู้ดูแล ศาสนา และ ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย	84
3. แสดงจำนวนร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทจำแนกตาม อาชีพ รายได้ของญาติ และรายได้ รวมของครอบครัว.....	85
4 จำนวนและร้อยละของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตามสถานภาพในครอบครัว ระดับ การศึกษา สถานภาพสมรส และภูมิลำเนา	86
5 จำนวนและร้อยละของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการดูแล จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่ดูแล ชม. ต่อ วัน.....	87
6 แสดงความถี่ ร้อยละของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยที่ตอบแบบสอบถามในด้านความรู้ได้อย่างถูก ต้องเป็นรายข้อ	88
7 ตารางแสดงระดับความรู้ของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท.....	91
8 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องโรคจิตเภทและการดูแลผู้ป่วยจิตเภท ของผู้ดูแลและผู้ป่วย โดยวิธี Unpaired t-test.....	92
9 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ ในการดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตามข้อมูลส่วน บุคคลของญาติผู้ดูแล ด้วยวิธี F- test.....	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

10	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ความรู้ของผู้ดูแลตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe.....	96
11	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ของผู้ดูแลตามสถานภาพสมรสของผู้ดูแลเป็นรายคู่ โดย วิธี Scheffe.....	97
12	แสดงค่าร้อยละ และ ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท.....	98
13	แสดงระดับคะแนนเจตคติ.....	100
14	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลและผู้ป่วย ด้วยวิธี Unpaired t-test	101
15	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของญาติผู้ดูแล ด้วยวิธี F- test	102
16	แสดงค่าร้อยละ และ ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท	105
17	ตารางแสดงระดับคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภท.....	109
18	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลและผู้ป่วย ด้วยวิธี Unpaired t-test	110
19	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยจิตเภทจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของญาติผู้ดูแล ด้วยวิธี F- test	111
20	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนความรู้ เจตคติ และ พฤติกรรมการดูแล ด้วยวิธี Pearson Product Moment Correlation Co-efficient.....	114